

עת"א 40976/06/15 - יהודה יצחק אדרי נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני כב' השופט י' נועם

עת"א 40976-06-15 אדרי נ' מדינת ישראל
העותר
יהודה יצחק אדרי
על-ידי ב"כ עו"ד עידן גמליאלי

נגד-
המשיבה
מדינת ישראל
באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים

פסק-דין

1. לפני עתירה המופנית נגד החלטת מפקד מחוז צפון של שירות בתי הסוהר, מיום 31.5.15, בדבר הפסקה מינהלית של עבודות השירות שהוטלו על העותר במסגרת גזר-דין בבית-משפט השלום לתעבורה בירושלים בתיק פ"ל 9159-05-14, ונשיאת יתרת מאסרו (116 יום) בין כותלי הכלא.

2. להלן הרקע העובדתי העומד ביסוד ההחלטה נושא העתירה, כמפורט בתגובת המשיב לעתירה, ואשר לא היה שנוי במחלוקת.

ביום 4.9.14 נגזר דינו של העותר בתיק פ"ל 9159-05-14 בבית משפט השלום לתעבורה בירושלים (כב' השופט, כתוארו אז, אביטל חן), לחמישה חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות, זאת בגין הרשעתו בעבירות של נהיגה ללא רישיון (שתי עבירות), הפרעה לשוטר במילוי תפקידו, נהיגה פוחזת ברכב, ונהיגה ברכב ללא ביטוח (שתי עבירות). בית-המשפט הורה לעותר להתייצב לביצוע עבודות השירות ביום 11.11.14.

ביום 12.11.14 התייצב העותר לקליטה והצבה לפני הממונה על עבודות השירות (להלן - הממונה), והוצב כעובד שירות במעון הנכים בשכונת גילה בירושלים. במהלך חודש נובמבר 2011 התייצב העותר לתשעה ימי עבודה ונעדר מחמישה ימי עבודה ללא אישור. בחודש דצמבר התייצב העותר לשני ימי עבודה בלבד; והחל מיום 21.12.14 - חדל מלהתייצב לעבודה וניתק כל קשר עם הממונה. הממונה ניסה ליצור קשר עם העותר, ללא הצלחה. לעותר נשלח מכתב זימון להתייצב לשיחת ברור ביום 6.1.15, אך הוא לא התייצב לשיחה האמורה.

ביום 7.1.15 יצר הממונה קשר טלפוני עם אביו של העותר, ובעקבות שיחה זו התקשר העותר לממונה וטען כי הוא שוהה בחופשת מחלה. הוא התבקש להמציא לממונה מסמכים רפואיים המבססים את טענתו, וזמן לועדה רפואית ליום 11.1.15. העותר לא המציא את המסמכים הרפואיים ולא התייצב לועדה הרפואית. הוא זמן בשנית לועדה הרפואית ליום 14.1.15, אך גם במועד זה לא התייצב.

העותר זמן על-ידי הממונה לשימוע ליום 16.2.15, והתייצב לשימוע בליווי אמו. במהלך השימוע טען העותר כי היה בחופשת מחלה והציג מסמך רפואי. הוא זמן לועדה רפואית ביום 25.2.15 לצורך בחינת כשירותו לביצוע עבודות שירות, וכן זמן להמשך שימוע ליום 11.3.15. העותר התייצב בוועדה הרפואית, אשר קבעה כי אין באישור הרפואי שהציג כדי להצדיק היעדרות ממושכת מריצוי עבודות שירות. יצוין, כי החל מתחילת ריצוי עבודות השירות, ביום 11.11.14, ועד למועד התכנסות הוועדה הרפואית, ביום 25.2.15, התייצב העותר ל-15 ימי עבודה בלבד, ונעדר ללא רשות ב-48 ימים. ביום 11.3.15 התייצב העותר לשימוע, וטען כי "חשב שזה משחק, ואינו מעוניין להיכנס". הוא התחייב לבצע את יתרת ימי עבודות השירות, כנדרש. עורך השימוע נעתר לבקשת העותר, ציין כי מפאת גילו הצעיר של העותר הוחלט לאפשר לו הזדמנות נוספת ואחרונה, והזמין להמשך שימוע ליום 13.4.15.

בסוף חודש מארס 2015 הגיש העותר בקשה להעברתו למחוז צפון, זאת בשל העתקת מקום מגוריו. הממונה נעתר לבקשה, וביום 13.4.15 התייצב העותר לקליטה במחוז הצפון. בחודש אפריל התייצב העותר לשבעה ימי עבודה בלבד ונעדר חמישה ימים. ביום 13.4.15 זמן העותר לשימוע ליום 25.5.15, ובזמן נמסר לו כי הוא רשאי להיות מיוצג על-ידי עו"ד ולהציג מסמכים התומכים בטענותיו. ביום 18.5.15 ערך הממונה לעותר שיחת בירור, על-רקע היעדרויותיו הרבות מריצוי העונש, ובסיומה שב והזהיר את העותר בדבר חובתו לקיים את כללי הממונה, בציין כי לא תינתן לו הזדמנות נוספת. ואולם, למרות ההזדמנויות הרבות שניתנו לו, המשיך העותר להיעדר שלא ברשות מעבודתו. בחודש מאי 2015 נעדר העותר מהעבודה 15 יום, לא התייצב לעבודות השירות וניתק קשר עם הממונה.

ביום 21.5.15 יצר הממונה קשר טלפוני עם העותר בניסיון לברר מדוע אינו מתייצב לעבודות השירות. לעותר לא היה מענה ענייני לפנייה זו. הממונה ציין לפני העותר כי עליו להתייצב לשימוע שנקבע ליום 25.5.15; ומסר לו, פעם נוספת, כי הוא רשאי להיות מיוצג על-ידי עו"ד. למרות שהעותר אישר בשיחה האמורה כי יגיע לשימוע, הוא לא טרח להתייצב לשימוע ביום 25.5.15.

בחוות-דעת מיום 25.5.15 הומלץ על הפסקה מינהלית של עבודות השירות וסיום ריצוי המאסר בין כותלי הכלא, זאת הואיל והעותר לא מקיים את כללי עבודות השירות למרות ההזדמנויות החוזרות ונשנות שניתנו לו. על-פי ההמלצה,

שהועברה לנציבות שירות בתי הסוהר, החליט מפקד מחוז צפון בשב"ס, גונדר אשר וקנין, להורות על הפסקת עבודות השירות ונשיאת יתרת העונש (116 יום) בין כותלי הכלא, זאת משלושה טעמים: היעדרות העותר מעבודה ללא אישור; אי ביצוע כראוי של המשימות שהוטלו עליו; ואי ציות להוראות הממונה.

3. את העתירה המינהלית הגיש העותר בשעה שלא היה מיוצג על-ידי עו"ד. בעתירתו ציין העותר, בין-השאר, כי לא ביצע את עבודות השירות מחמת קשיים כלכליים של משפחתו, בצינו כי אמו ואחותו סובלות מנכות קשה. עוד טען העותר, כי בתקופה שהיה עליו לבצע עבודות שירות, עבד בלילות בכדי לסייע להוריו, וכלשונו: "לא הצלחתי לקום מדי יום לעבודות השירות". בהמשך, מונה לעותר סנגור ציבורי. ב"כ העותר הציג במהלך הדיון בעתירה אישור על חובות המשפחה במסגרת תיק הוצאה לפועל (ע/1) וכן אסופת מסמכים בעניין המצב המשפחתי של אמו ואחותו של העותר (ע/2). ב"כ העותר יצא מההנחה, כי החלטת המשיב להפקיע את עבודות השירות הנה החלטה סבירה, אך ביקש, בשל הנסיבות המשפחתיות של המשיב, אשר לא היו בידעת הממונה, להחזיר את עניינו של העותר לדיון לפני הממונה. במהלך הדיון ציין העותר, כי בתקופה שבה היה עליו לבצע עבודות שירות - עובר להפקעת צו עבודות השירות - עבד שבוע ימים במאפייה, ובהמשך - כחודש וחצי בקיוסק. לדבריו, בשל העבודה בלילות, נאלץ לישון גם בשעות היום והתקשה לקום בבוקר לצורך התייצבות בעבודות השירות. עוד ציין העותר, כי בארבעת החודשים האחרונים הוא שוהה בישיבה, זאת לאחר שהתרצה לבקשות חוזרות ונשנות של אביו להשתלב בישיבה. בכך אישר, כי גם בתקופה שבה על-פי טענתו עבד במשך כחודש וחצי בלילות לצורך פרנסת המשפחה, נעשה הדבר שלא על-דעת אביו, ואף בניגוד לרצונו של האב, וכדבריו: "אבי רצה שאהיה בישיבה, אבל לא הסכמתי. לא רציתי להיות חרדי... באותה תקופה לא שמעתי לאבי. הייתי במצב שלא עניין אותי מה שאבי רוצה" (פרוטוקול מיום 14.1.16, עמ' 5, ש' 17-18).

יצוין, כי לא היה לעותר הסבר להימנעותו מלהתייצב לישיבת השימוע האחרונה לפני הממונה. בדיון המקדמי טען העותר, כי לא התייצב לשימוע משום שקצינת שב"ס שהזמינה אותו לשימוע אמרה לו: "ההחלטה כבר התקבלה", ו"אם אתה מגיע, תגיע עם עורך דין, ואני לא חושבת שיש כל כך הבדל" (פרוטוקול מיום 8.9.15). טענה זו הופרכה במסמך שעליו חתומה סג"ד יפה בורדה, רכזת עבודות השירות במחוז הצפון, שבו הבהירה הרכזת כי אין אמת בטענת העותר, לפיה אמרה לו את הדברים האמורים, בשיחת הזימון לשימוע.

4. ב"כ המשיבה טען, כי יש לדחות את העתירה. בפתח הדברים הדגיש, כי גם לשיטת ב"כ העותר החלטת הממונה הנה סבירה, שכן ניתנו לעותר מספר הזדמנויות לבצע את עבודות השירות, והוא בחר שלא להתייצב לעבודות וריצה מספר ימים בודדים על-פני תקופה של חודשים ארוכים. ב"כ המשיבה גרס, כי אין מקום לאפשר לעותר להגיע

לשימוע נוסף, שכן העותר התייצב בעבר לשימוע, ובחר משיקוליו שלו, שלא להתייצב לשימוע האחרון. עוד הדגיש ב"כ המשיבה, כי ההסברים שמסר העותר בדבר הימנעותו מהתייצבות לביצוע עבודות השירות, פעם אחר פעם, הנם שונים ומגוונים ואף סותרים האחד את השני; ומכל מקום - כי אין בהסבריו כדי להצדיק את אי-התייצבותו הממושכת לעבודות שירות.

5. כבר נפסק, כי "עבודות שירות מהוות חלופה לעונש מאסר בפועל, וניתנות בידי הנאשם כפריבילגיה אפשרית שנועדה למנוע את כליאתו בין סורג ובריא"; וכי "מקום שנאשם אינו מקבל על עצמו את עול האחריות הנלווה לעבודות שירות, לא נותרת ברירה אלא לבטל חלופה עונשית זו ולהפנותו לריצוי עונש מאסר ממש לגבי יתרת העונש שנותר" (רע"ב 8648/04 יעקב הרץ נ' נציב שירות בתי הסוהר (23.9.04)). בהקשר האמור אף נפסק, כי מאסר בעבודות שירות אינו "תוכנית כבקשתך, לפי רצונו ואוות נפשו של האדם, ברצונו יבוא למקום העבודה וברצונו יעדר, כעולה על רוחו. הריהו מאסר כדת וכדין" (רע"ב 5530/07 חאלד זדיאן נ' נציב בתי הסוהר (2.7.07)); וכן ראו: רע"ב 1684/13 טלב עראר נ' מדינת ישראל - שירות בתי הסוהר (21.5.13)). עם זאת, יש להקפיד בבירור העובדות, בטרם מתן החלטה על הפסקה מינהלית של עבודות שירות, וליתן לנאשם זכות להעלאת טיעוניו, בהליך של שימוע.

6. מן הכלל אל הפרט: לאחר בחינת טיעוני הצדדים, הגעתי לכלל מסקנה כי דין העתירה להידחות. ראשית, החלטת הממונה הנה החלטה סבירה, ואף ב"כ העותר אישר זאת במהלך טיעוניו. ההחלטה סבירה לנוכח היעדרויות הממושכות של העותר ממקומות ההשמה בעבודות השירות, והעובדה שעבד ימים בודדים על-פני תקופה של חודשים ארוכים. ההחלטה להפקיע את צו עבודות השירות הייתה סבירה ומידתית גם לאור ההזדמנויות החוזרות ונשנות שניתנו לעותר, פעם אחר פעם, להשתלב בעבודות השירות, ואף להעתיק את מקום העבודות, על-פי בקשתו, לאזור צפון הארץ, שם הוא מתגורר. לעותר ניתנו האפשרויות להעלות את טיעוניו במספר הזדמנויות, במהלך שיחות בירור ושימועים, ולקראת הפקעת צו עבודות השירות אף הוזמן העותר לשימוע נוסף, ואין לו להלין אלא על עצמו בכך שבחר במופגן שלא להתייצב לשימוע, בהיותו ער להשלכותיה של הימנעות זו. לכך יש להוסיף, כי ההסברים שמסר העותר בדבר הסיבות שבגינן לא ביצע את עבודות השירות לאורך זמן היו שונים ומגוונים, ואף לקו בסתירות. כאמור, תחילה טען העותר, כי מסיבות רפואיות נבצר ממנו לבצע עבודות שירות, אך טענה זו נשללה על-ידי ועדה רפואית בשב"ס, מה-גם שלא נתמכה על-ידי העותר במסמכים כלשהם. בהמשך טען העותר, כי נאלץ להיעדר מעבודות השירות, עובר להפקעת צו עבודות השירות, הואיל ועבד בלילות לפרנסת משפחתו. ואולם, כשנדרש לפרט היכן עבד, ציין כי עבד כחודש וחצי בלבד, כאשר תקופת היעדרותו הייתה ממושכת יותר. זאת ועוד, בתחילה טען העותר כי נאלץ לעבוד כדי לסייע כלכלית להוריו, ואולם בהמשך אישר כי אביו ביקש ממנו שלא לעבוד, אלא להשתלב בלימודים בישיבה, והוא בחר שלא להיענות

לדרישות האב הואיל ובחר באותו שלב שלא לנהל אורח חיים חרדי. מכל מקום, אף אם רתם עצמו העותר לאחרונה לסייע לפרנסת משפחתו, בעבודה בערבים ובלילות, בתקופה שקדמה להפקעת צו עבודות השירות, הרי שאין בכך כדי להצדיק את הימנעותו מלבצע את עבודות השירות על-פני תקופה ארוכה, למעט ימים בודדים. לפיכך, לא נפל פגם בהחלטת הממונה, ודין העתירה להידחות.

7. על-יסוד האמור לעיל, העתירה נגד הפקעת צו עבודות השירות, נדחית.

העותר יתייצב לריצוי יתרת 116 ימי המאסר שהוטלו עליו בתיק פ"ל 9159-05-14 בבית-משפט השלום לתעבורה בירושלים, ביום 27.3.16 בשעה 09:00 בבית המעצר "ניצן" שבמתחם כלא איילון.

על המזכירות לשלוח עותקים מפסק-הדין לב"כ העותר, לפרקליטות מחוז ירושלים ולשירות בתי הסוהר.

ניתן היום, ט"ו בשב"ט תשע"ו, 25.1.16, בהיעדר הצדדים (על-פי הסכמתם).

יורם נועם, שופט